

Talousveden laadunvalvonta ja häiriötilanteisiin varautuminen

Vesiosuuskunnat, kuntien
vesihuoltolaitokset ja kunnat -opas

Luennon sisältö

- Talousveden laadunvalvonta
  - » Valvontanäytteet
  - » Valvontatutkimusohjelma
  - » Oma käyttötarkkailu
- Häiriötilanteisiin varautuminen
  - » Varautumissuunnittelu

Talousveden laadunvalvonta

- Lainsäädännöstä (vesihuoltolaki 119/2001, terveydensuojelulaki 763/1994) velvoitteita
  - » Viralliset valvontanäytteet
  - » Valvontatutkimusohjelma
  - » Oma käyttötarkkailu
- Talousveden laadunvalvonta koskee myös verkosto-osuuskuntia, joilla ei ole omaa vedenottamo!

Valvontanäytteet

- Viralliset valvontanäytteet ovat kunnan terveydensuojeluviranomaisen vastuulla
  - » Ottotiheys ja tutkittavat muuttujat riippuvat laitoksen koosta (talousvesiasetukset) → pienimmillä vain 1 näyte 3 vuodessa
- Tarkoituksena saada kattava kuva talousveden laadusta koko verkostoalueella kaikkina vuodenaikoina
  - » Näytemäärän ja näytteenottotiheyden kasvattaminen voi olla perusteltua pienillä laitoksilla

Valvontatutkimusohjelma

- Vähintään 10 m³ tai vähintään 50 henkilön tarpeisiin vettä toimittavien laitosten on laadittava valvontatutkimusohjelma → suunnitelma valvontanäytteiden ottamisesta
- Ohjelma tehdään yhdessä kunnan terveydensuojeluviranomaisen kanssa → vesihuoltolaitoksella on velvollisuus osallistua → tietoa verkoston erityispiirteistä

Valvontatutkimusohjelma

- Valvontatutkimusohjelman voi yhteistyössä muiden vesihuoltolaitosten kanssa
  - » Kunnallinen vesihuoltolaitos (myyjä) ja vesiosuuskunnat → kunnan alueella yksi valvontatutkimusohjelma
  - » Näytteenottoajankohdat ja paikat määritellään suuremmalle verkostoalueelle yhdellä kertaa → kattava kuva koko verkostoalueesta(?) → ei päällekkäisyyksiä(?)
  - » Valvontanäytteiden määrä kullekin laitokselle määritetään erikseen kuluttaja-asiakkaiden määrän mukaan!

Oma käyttötarkkailu

- Velvoite omaan käyttötarkkailuun koskee **kaikkia talousvettä toimittavia laitoksia**
  - » Myös oma käyttötarkkailu on kuvattava mahdollisessa valvontatutkimusohjelmassa
- Oma käyttötarkkailu tärkeä osa vesiosuuskuntien talousveden laadunvalvontaa
→ valvontanäytteiden määrä on pieni
- Koostuu näytteistä, verkoston kunnan ja toiminnan seurannasta sekä vedenkulutuksen seurannasta

Oma käyttötarkkailu

- Näytteenottopalvelut voidaan hankkia yhteistyössä
  - » Mahdollista saavuttaa mittakaavaetuja, esimerkiksi kustannuksissa
- Tarkkailunäyte pitäisi pystyä ottamaan itsekin
→ esimerkiksi jos talousveden laadun todetaan vaarantuneen

Häiriötilanteisiin varautuminen

Varautumissuunnittelu

- Häiriötilanteilla tarkoitetaan kaikkia ns. normaalitilanteista poikkeavia tilanteita eli esimerkiksi muutoksia veden laadusta, määrässä, toimittamisessa ym.
- Varautumisen kautta pyritään varmistamaan vesihuoltopalveluiden jatkuvuus ja laatu häiriötilanteiden aikana sekä minimoimaan häiriötilanteista aiheutuvat haitat
- Häiriötilanteet muodostavat uhan terveydelle sekä ympäristölle → riskinarviointi
- Toteutuessaan riskeillä voi olla merkittäviä vaikutuksia talouteen , veden toimittaminen, toiminnan keskeytyminen

Varautumissuunnittelu

- Varautumissuunnitelma
  - » Tunnistetaan vaarat, arvioidaan riskit ja pyritään minimoimaan ne
  - » Miten toimitaan esimerkiksi silloin jos epäillään veden pilaantuneen?
  - » Tilanteesta tiedottaminen ja varavedenhankinta
  - » Pohjana pienten laitosten WSP (Water Safety Plan)
- Varautumisen kannalta olennaista on, että yhteystiedot sekä asiakkaisiin että viranomaisiin ovat ajan tasalla → tiedottaminen
- Myös verkostokarttojen ajantasaisuus ja saatavuus olennaista

Varautumissuunnittelu

- Pienten laitosten WSP
  - » WSP on koko talousveden tuotanto- ja toimitusketjun systemaattinen riskienhallintajärjestelmä
  - » Pienten laitosten WSP on Excel-pohjainen tarkistuslista, joka sisältää vaarojen tunnistamisen ja riskien arvioinnin kannalta olennaisia kysymyksiä sekä riskienhallintaehdotuksia
  - » Käymällä läpi kysymyslista saadaan hyvä kuva toimintaan kohdistuvista vaaroista ja niihin liittyvistä riskeistä

Varautumissuunnittelu

- Varautumissuunnitelma voi olla vesiosuuskuntien yhteinen
  - » Vaarat ovat suurelta osin samoja → laajempi näkökanta niiden tunnistamiseen → tietojen jakaminen
  - » Varautumistoimenpiteet samankaltaisia
- Yhteistyötä voidaan tehdä myös kunnallisten vesihuoltolaitosten kanssa

Desinfiointilaitteiston hankkiminen

- Uudessa talousvesiasetuksessa tultaneen edellyttämään valmiutta aloittaa vesijohtoverkoston desinfiointi tietyn aikarajan kuluessa pilaantumisepäilystä
- Desinfiointilaitteisto voidaan hankkia vesiosuuskuntien yhteiseksi
- Sopiminen käyttöoptiosta kunnallisen vesihuoltolaitoksen kanssa
- Desinfiointilaitteiston käyttö edellyttää osaamista → kaikkien ei tarvitse kouluttaa omaa henkilöä

Lisätietoja:

Projekti-insinööri Henna Luukkonen

Suomen Kuntaliitto

henna.luukkonen@kuntaliitto.fi

0503428072

